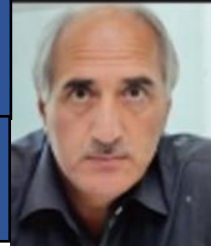

GIRGILLI ŞİH OSMAN EFENDİ**ŞABAN KUMCU**

Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Mahmut Ulu'nun**, Türk tasavvuf edebiyatının önde gelen şahsiyetleriyle ilgili yazdığı kitaplar, çok beğenilmiş, en çok okunanlar listesinde yerini almıştır. Senaryosunu yazdığı **“Aşkın Sırrı Somuncu Baba”** filmi de hem Türkiye’de hem de dünyanın çeşitli ülkelerinde duyarlı seyirciler tarafından çokça izlenmiş, büyük beğeni kazanmıştır. Dr. Mahmut Ulu, yazdığı onlarca tasavvuf temalı eserle, hoşgörünün, muhabbetin ve ilahi aşkın gönüllerde yeşermesine vesile olmuştur.

Araştırmalarını *Türk Tasavvuf Edebiyatı* üzerine yoğunlaştıran yazarın, **“Kadiri Bendesi Bir Sufi Aksaraylı Şeyh Osman Efendi”** kitabı, 2025 yılının Mart ayında *Ensar Yayınları* tarafından yayımlanmıştır. Bu eserde, Aksaray’ın hafızasında derin izler bırakan; **alim, zahid, abid, arif, kâmil insan, Kadiri mürşidi, hak dostu “Gırgıllı Şih Osman Hocamızı**, kendi el yazısıyla yazdığı orijinal metinlerden okuyup, bir *keşif* yolculuğuna çıkacağız. Yazımızın hemen başında; bu samimi, zarif ve gayretli çalışmasından dolayı kıymetli bilim insanı **Dr. Mahmut Ulu’ya**, çok teşekkür ediyor, başarılarının devamını niyaz ediyoruz.

“Kadiri Bendesi Bir Sufi Aksaraylı Şeyh Osman Efendi” Kitabı’ndan Notlar.... ”

“... Şeyh Osman Efendi, Yirminci yüzyıl Anadolu tasavvufunun kendine has özelliklerini, ruhunu, dinamiklerini bünyesinde tecessüm ettiren, özgün ve dikkat çekici bir şahsiyet olarak karşımıza çıkmaktadır.

... Hayatındaki en dikkat çekici noktalardan biri, formel (resmi, okullu olup, okula gidip-gelme imkânı ve fırsatı bulamamak) bir eğitim almamasına, hatta okuma yazmayı dahi, geç yaşta öğrenmesine rağmen, dini ilimlerde ve tasavvufta önemli merhaleler katetmiş olmasıdır.

... Köyde yaşadığı yıllarda yaklaşık otuz beş sene koyun çobanlığı yaptığı bilinmektedir.

... Zorlu yaşam koşullarına, maddi imkansızlıklara ve sistemli bir eğitim eksikliğine rağmen, ilim aşkının, azim ve gayretin kendi kendine yetiştirmede, hatta geride kalanlar nezdinde müstesna bir şahsiyet olarak algılanmanın imkanını açıkça ortaya koymaktadır. Onun hayatı, modern çağın insanına, imkanların sınırlı olduğu durumlarda dahi, içsel motivasyonun, iradenin gücünün ve Hakk’a tevekkülün, en büyük engelleri aşabileceğini ve manevi kemale ulaşmanın mümkün olduğunu göstermesi bakımından, ilham verici bir örnek teşkil etmektedir.

...*Borlu Ahmedî Kudûsî Baba’nın* dergahına sık sık gittiği ve tarikat yolunu onun vesilesiyle aldığı bilinmektedir. „Muhtelif eserlerinde **Ahmet Kudûsî Baba’nın** şiirlerine sıklıkla yer vermiştir.”

*Kudduse Kudus olmuşam, Kuddusiyem
Kuddusiyem,
Hem ona meczup olmuşam, Kuddusiye,
Kuddusiye
Aşık-ı yezdandır Allah Allah, talib-i irfandır
Allah Allah...*

.....
*Ey rahmeti bol padişah, cürmüm ile geldim
sana
Ben eyledim hadsiz günah Cürmüm ile geldim
sana.
Adın senin Gaffar iken, ayb örtücü Settar iken
Kime gidem sen var iken, cürmüm ile geldim
sana.*

“...Bitmek tükenmek bilmeyen öğrenme aşkı ve azmi sayesinde, kısa sayılabilecek bir zaman dilimi içinde Arapça, Osmanlıca (“elif-cüzü”) ve Latince (Latin alfabesi) gibi farklı ve zorlu dillerin alfabelerini öğrenmiş, dini ilimlerin derinliklerine nüfuz etmeyi başarmış,

tasavvufun inceliklerini kavramıştır. ...Dört kıymetli eser telif etmesi, onun öğrenme azminin, ilim iştiağının ve Allah vergisi yeteneğinin en somut delilleridir.

Eserleri :

- 1) *Muhtelif Konular – Sohbetler*
- 2) *Hutbeler - Şiirler – Sohbetler – Dualar*
- 3) *Muhtelif Bablar – Dualar*
- 4) *Dini Tasavvufi Şiirler*

... *Şeyh Osman Efendi'nin* vaazlarını, sohbetlerini, hutbelerini, şiirlerini, dualarını ve çeşitli dini tasavvufi notlarını ihtiva ederek, onun düşünce evrenine, irfan geleneğine ve Anadolu insanına yönelik mesajlarına doğrudan ulaşmamızı mümkün kılmıştır. Eserlerinde konuların çeşitliliği, kullanılan kaynakların zenginliği, dilin akıcılığı ve üslubun samimiyeti, ilmi vukufiyeti; edebi yeteneğini ve manevi derinliğini açıkça ortaya koymaktadır.

... Sohbetleri, Kur'an ve sünnete dayalı, ehli-sünnet çizgisinde hikmetli, nasihat dolu, samimi ve üslubu etkileyicidir. Sohbetlerinde; *“ahiret bilinci, nefis terbiyesi, takva, ihlas, sabır, tevekkül, züht, edep, ahlak, ibadetlerin önemi, haram ve helal hassasiyeti, şeytanın tuzakları, dünya hayatının geçiciliği ve ahiret hayatının ebediliği* gibi temel İslami ve tasavvufi konular yer almaktadır.

... Onun sohbetlerindeki en belirgin özelliklerinden biri de muhataplarına yönelik şefkat dolu, nasihatleri ve yol gösterici, ümitvar bir yaklaşım sergilemesidir. İnsanları korkutmak yerine müjdelemeyi, ümitsizliğe düşürmek yerine, ümit aşılarmayı, yasaklarla boğmak yerine, sevgi ve muhabbetle Hakk'a yöneltmeyi tercih etmiştir.

... Sadece dini-tasavvufi konulara değil, aynı zamanda toplumsal sorunlara, güncel olaylara ve insanlığın ortak meselelerine de duyarlıdır. Bu konularda da hikmetli ve özgün düşünceler ürettiği görülmektedir. *İrşat ehlinin vasiyfları, evliyanın kerameti, züht, tevazu, sabır, kanaat, ölmeden önce ölmek, din sarayı metaforu, cennet ve cehennem ehlinin özellikleri* gibi pek çok konuyu kapsamaktadır.

... Anadolu tasavvuf geleneğinin son asırdaki müstesna temsilcilerinden Aksaraylı bir şeyh olarak *mütevazı hayatı, samimi kişiliği, derin ilmi birikimi, hikmetli sözleri ve etkileyici sohbetleriyle*, yaşadığı çevrede, insanların gönül dünyasında derin izler bırakmıştır. Onun tasavvufi düşüncesi Kadiri geleneği içinde neşet etmiş olmakla birlikte; farklı tarikatların ve meşreplerin etkilerini de yansıtan, eklektik ve özgün bir yapıya sahiptir.

... Tasavvufu sadece teorik bir bilgi veya kuru bir ritüel değil, bilakis hayatın her alanını kuşatan, insanı ahlaken güzelleştiren, kalben arındıran ve Hakk'a yakınlaştıran canlı bir tecrübe, bir yaşam biçimi olarak anlamış ve anlatmıştır. Onun tasavvuf anlayışında, *şeriat, tarikat, hakikat ve marifet* birbirini tamamlayan, ayrılmaz bir bütün olarak telakki edilmiş, bu dört unsura aynı derecede önem verilmiştir.

... Tasavvufu, sadece seçkin bir zümrenin değil, tüm Müslümanların, hatta tüm insanların manevi yükselişi ve kurtuluşu için vazgeçilmez bir yol olarak görmüş, bu yolu sohbetleriyle, vaazlarıyla, nasihatleriyle ve örnek yaşantısıyla en güzel biçimde tebliğ etmeye çalışmıştır. Günümüz insanı için de önemli mesajlar, değerli öğütler ve ilham verici örnekler sunmaktadır. Eserlerindeki dini ve ahlaki öğütlerle, yoğun ve hızlı hayat temposunda manevi boşluğa düşmüş, yolunu kaybetmiş, hakikati arayan ve bir anlam arayışında olan insanlara, temiz, berrak bir pınar suyu sunmakta, onlara şifa, huzur, sükûnet ve umut vermektedir.

... *Şeyh Osman Efendi'nin vurguladığı ahiret bilinci, nefis terbiyesi, takva, ihlas, doğruluk, dürüstlük, adalet, merhamet, şefkat, tevazu, kanaat, sabır, tevekkül, yardımlaşma, dayanışma ve kardeşlik* gibi evrensel değerler, **sadece Müslümanlar için değil, tüm insanlık için geçerli ve değerli prensiplerdir.** Onun eserleri, günümüz dünyasında giderek artan manevi boşluğun, ahlaki çöküntünün, toplumsal huzursuzluğun ve küresel krizlerin aşılması için, önemli bir reçete, bir çözüm önerisi ve bir kurtuluş yolu sunmaktadır.

... O, büyük şehirlerin, metropollerin, ilim ve irfan merkezlerinin dışında, kendi yöresinde, mütevazı bir hayat sürerek,

gösterişten uzak, riyadan arınmış bir şekilde Hakk'a hizmet etmiştir. İlmi, irfanı, hikmeti, samimiyeti ve maneviyatıyla çevresine ışık saçıp, gönüllere ferahlık vermiş nice örnek şahsiyetten sadece birisidir. Anadolu coğrafyası yüzyıllar boyunca; böyle sayıları belirsiz, manevi etkileri derin ve kalıcı tesirler bırakmış nice müstesna şahsiyetler yetiştirmiştir. “

*Şeyh Osman Efendi'nin Dini
Tasavvufi Tahlili*

Sohbet Konuları;

*Dünyanın Harap Olmasının Sebepleri /
Münafıkların İsimleri
Yedi Cehennem ve Sekiz Cennetin
İnsanda Mevcut Oluşu
Kelime-i Şehadet'in Yedi Geçit Oluşu /
Dört Hlifenin Faziletleri
Kibir ve Gurur Faslı / İnsanlığın
DevMI Nuh (a.s.) ve Oğulları
İhlas Faslı / Hz. Peygamberin Kabrini
Ziyaret / Namazın Fazileti Faslı
Maun Suresi'ndeki "maun"
Kelimeinin Tefsiri
Haşirde On İki Sınıf İnsan / Sabır /
Beyazid-i Bestami'nin Bir Kısası
Zühd ve Ölümü Hatırlamak Faslı / Zahid
Zekeriya'nın Hikayesi ve Şeytanın İmanı
Çalması Faslı
Allah'ın Dininin ve Ahkâmının Beyanı
/ Mürşidlik Faslı
Beyazid-i Bestami'nin ve Başka Bir
Zahidin Hikayesi
Tasavvufi Çok Kullanılan Bazı Kutsi
Hadisler / İsra ve Miraç Olayı
Hz. Peygamberin Lanet Etmemesi /
Ayların Sayısı Faslı / Birr (İyilik) Faslı
Namazın Önemi (Bakara Suresi 238.
Ayetin Tefsiri)
Fatır Suresi 4-5. Ayetlerin Tefsiri (Şeytanın Tuzakları) / Ümmetin Yalancıları
Abidin Fıkıh Bilmesinin Önemi /
Doğru Yol
Hud Suresi 113 ve 114. Ayetlerin
Tefsiri (Beş Vakit Namazın Vakitleri)
Kabir Ahvaline ve Şaban Ayının
Öneminde Dair Bir Hikaye
Ramazan Ayı ve Bayramın Önemi / Bir
Hikaye Ramazan Bayramı ve Şeytanın Hilesi
Hatim el-Esam'ın Namazı / Hz.
İbrahim ve Oğlu İsmail'in (a.s.) Kısası
Al-i İmran Suresi 103. Ayeti'nin Tefsiri
/ Al-i İmran Suresi 191. Ayeti'nin Tefsiri*

*Ahzap Suresi 43. Ayeti'nin Tefsiri /
Ahzap Suresi 40-42. Ayetlerinin Tefsiri
Cin Suresi 11. Ayeti'nin Tefsiri /
İstimdad Konusu / Diğer Konular*

**Şeyh Osman Efendi'nin
sohbetlerinden...**

Şih Hacı Osman Hocamız; insanda yedi cehennem, sekiz cennetin var olduğunu söylemiştir. Ona göre bu **yedi cehennem; nefsi emmarenin** yani zaatlardan meydana gelen benliğin, (kötülükleri, günahları pişmanlık duymadan işleyebilen, şehveti emreden, maddi arzuları, istek, heves, hırs, gurur, kibir, kendini beğenme, iki yüzlülük, aşırı öfke ve intikam alma) insanı felakete sürükleyen ve duyguları körükleyen **nefsin** yasaklanmış sıfatlarıdır. Bunlardan kurtulmanın yollarını şöyle sıralar :

- Ahlaklı olmak
- Az konuşmak
- Az uyumak
- Halkın içinde konuşmalarımıza dikkat etmek
- Daima Allah'ın birliğine ve tekliğine inanıp, kabul edip, söylemek
- Yol göstericinin iradesine tabi olmak
- Tövbe etmek

Bunları hatırlattıktan sonra sohbetine şöyle devam eder. “Çünkü büyükler bu yedi düsturla büyüdüler, Resulullah'ın ashabı bu yedi kuralı takip ederek yol aldılar.” Sohbetinde, bu konuda iki tane de hadis -i şerife yer verir.

- **Mütevazı olmadıkça “Zahid” olamazsınız.** (Allah'tan korkan, dinin emirlerini titizlikle uygulayan kimse)
- **Cennetin bedeli La ilahe illallah' tır.**

Kibir ve gurur bahsi; “...Ey insan Allah'ın vaadi haktır, hilaf (zıddı) olmaz. Şu hâlde şeytan sizi, dünya hayatı, kibir ve gururla meşgul ederek mağrur etmesin. Zira gurur insanı beladan kurtarmaz. Belki birtakım belanın başınıza gelmesine sebep olur. Ey

nisyan (unutma) deryasına dalmış, gurur vadilerinde seyran olmuş (gezip, dolaşan) insan!.. Allah'ın haşri, neşri (kıyamet günü, bir araya gelip toplanma, hesaba çekilme) vaadi haktır. Gurur ve kibir bir kulu Cenab-ı Allah'ın lütfundan mahrum bıraktığı gibi, her türlü belaya ve musibete de açık hale getirir.

Şeyh Osman Efendi, bir gün soru cevap şeklinde bir fasıl açarak arifin neyle geçindiğini izah etmiştir. Bir sohbet; arife neyle geçindiği, ne yiyip içtiği, aylıklı olup olmadığı, malının, mülkünün ve gelirinin olup olmadığı sorulmuş; arif de onlara, şair **Ruhati'nin** şu mısralarıyla cevap vermiştir.

*Bir arzuhal yazdım şahlar şahına,
Sabır köşesinde otursun demiş.
Namert kapısına dikmesin gözün,
Kıllı kışı kalbinden çıkarsın demiş.*

*.....
Ey ruhani nefsin ne yaman azgın,
Yalnız sen değil zamane bozgun,
Ölmeyince kesmem kulumun rızkın,
Emrimi yerine getirsin demiş.*

Şiirde, arifin geçimlik olarak dünya nimetlerine tenezzül etmemesini, yaşadığı dünyevi muhtaçlıkları sabırla karşılamasını, kimseye el açmamasını, dünyaya dair hususları kalbinden çıkarmasını öğüt verir. **Cenab-ı Hakk'ın** kul ölünceye kadar onun rızkını vermeye devam edeceğini söyleyip, Peygamber Efendimizin hayatından örnekler verir.

Şeyh Osman Efendi'nin, hayatı boyunca "Allah'ım bizi Havva annemizin kucağında yatırmayı nasip eyle" diye dua ettiği yakınları tarafından ifade edilmiştir. 1996 yılında son umre yolculuğunda, duaları kabul olmuş, Havva annemizin mezarının bulunduğu Cidde'de vefat etmiştir. Cisminin bulunduğu mezarı *Cidde'de*, temsili mezarı *Aksaray Bedir Muhtar Mezarlığı'nda*, asıl mekânı ise sevenlerinin gönlündedir.

*Ey garip bülbül diyarın kandedir
Bir haber ver gülizarın kandedir*

*Sen bu ilde kimseye yar olmadın
Var senin elbette yârin kandedir*

*.....
Ne göründü güle karşı gözüne
Ne büründü baktığınca özüne*

*Kimse mahrem olmadı razına
Bilmediler şeh-suvarın kandedir.*

Niyazi Misri

Kaynakça: Doç. Dr. Öğretim Üyesi Mahmut Ulu, Kadiri Bendes Bir Sufi Aksaraylı Şeyh Osman Efendi, (Hayatı - Eserleri- Sohbetleri) , Ensar Neşriyat, İstanbul, 2025.